

VANSKELIGHETSGRAD:

Tenk deg godt om, og sørg for at sokkelen er helt rett. Da er det faktisk ikke vanskelig å bygge nytt kjøkken.

TIDSFORBRUK:

En god, lang helg.

PRIS:

Vi slapp unna med drøyt 20 000 kroner, fordi vi fant et utstillingskjøkken.

Enhver kan sette opp et kjøkken, men det er en kunst å få skapene til å stå vannrett, overskapene til å henge rett og benkeplaten til å passe. Her er den ultimate guiden for en nyutnevnt kjøkkenmontør.

Det kan virke uoverkommelig bare å tenke nytt kjøkken, og mange vil aldri velge å sette i gang med å montere et selv. Men faktisk kan de fleste gjør det selv-folk fint både planlegge og montere et kjøkken. Det som er helt avgjørende for hvor enkel jobben blir, er at du gjør et grundig forarbeid – og forarbeidet ligger blant annet i å bygge en skikkelig sokkel. Når fundamentet er på plass, er resten stort sett enkelt.

Men aller først skal du tenke gjennom innredningen, med kjøkkenet som arbeidsplass, som et møbel og som noe som skal fungere praktisk – og du skal selvsagt velge prisnivået du vil holde deg innenfor.

Enkle grunnprinsipper klarer de fleste utfordringer

Hvis det gamle rommets vegger gjenbrukes, gir arealet seg selv. Men når det kommer til selve innredningen, er det langt på vei bare fantasien som setter begrensningene. Det er nesten som å leke med Legoklosser på papir, og denne fasen skal du bruke god tid på.

Her har vi gitt fantasien en ekstra utfordring ved å surfe på nettet og finne et lekkert utstillingskjøkken til en tredjedel av normalprisen; da ble klossene valgt på forhånd, det morsomme var å få dem til å gå opp.

Vi viser bare den ene siden i det nye kjøkkenet, og du ser verken kjøleskap, kokeplater eller ovn på bildene. Men du ser de forbløffende enkle grunnprinsippene, som gjør det enkelt å sette opp en flott, rett kjøkkeninnredning, uansett hvor skjevt gulvet og veggene er.

Benkeplate

Utfordringen: Vasken skal senkes ned i den ofte ganske dyre benkeplaten, og veggene er bulete, og de møtes ikke i rette vinkler.

Løsningen: Ved først å lage en mal, unngår du å ødelegge den dyre benkeplaten.

Å få sokkelen 100 prosent vannrett, må gjerne ta all den tiden det krever. Det er nemlig en forutsetning for et skikkelig resultat.

Underskap

Utfordringen: Vannrør og avløp skal rekke fram til kjøkkenvasken. Kjøkkenvasken treffer skapsidene. Skapene møter skjeve vegger.

Løsningen: Du skjærer og borer hull til vask og rør i skapene, før de settes sammen. I sidene tetter du med tilskjærte foringer.

Overskap

Utfordringen: Veggene er ujevne og ikke i lodd, og det er vanskelig å få underlaget til å bære skapene.

Løsningen: Du henger skapene på en list, som du skrur fast til veggene. Da kan du finne solid feste og rette opp alt, før du henger opp skapene på listen.

Dører og skuffefronter

Utfordringen: Hele kjøkkenet ser sjuuskete ut hvis dører og fronter sitter bare litt skjevt i forhold til hverandre.

Løsningen: Du justerer plasseringen på både dører og skuffefronter ved å justere beslagene.

KJØKKEN

– helt fra bunnen

Sokkel

Utfordringen: Alle gulv er mer eller mindre skjeve. Skjevhetene er ofte størst ved veggene.

Løsningen: Med sokkelen lager du et vannrett fundament for underskapene – og tetter igjen ned mot det ujevne gulvet.

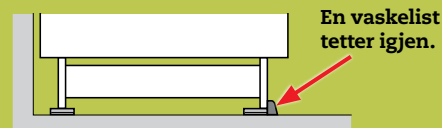
Utfordring: Gulvets skjevheter

Sokkel

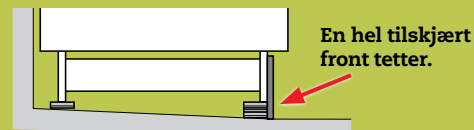
Sokkelen fjerner alle gulvets ujevnheter, slik at det blir enkelt å sette opp underskapene.

Når du skal lage sokkelen, har du flere muligheter å velge mellom. Det avgjørende er at sokkelen er 100 prosent vannrett på både lang- og kortsiden når du er ferdig – i tillegg må den tette pent mot gulvet.

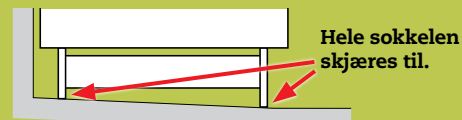
Her skjærer vi til hele sokkelen etter gulvet. Dermed får den en stor flate å stå på. Men du kan også velge bare å klosse opp sokkelen, slik at overkanten er vannrett, og deretter tette mot gulvet med en list eller en ekstra sokkelfront. Det er enklere, og du skal bare forsikre deg om at du har støtte under alle hjørner på elementene.

Sokkelen klosses opp, og en list tetter den smale sprekken ned mot gulvet.

Sokkelen klosses opp og en ny front skjæres til, slik at den flukter med gulvet.

Sokkelen skjæres til, slik at den flukter med gulvet både foran og bak.

Sokkelen monteres og klosses vannrett opp

Start med å få oversikt over gulvet i det området der skapene skal stå. Det er ergerlig å skulle begynne forfra, fordi du inne ved den tredje veggen oppdager at skjevhetene er større enn du tok høyde for ved de første to.

For å få oversikt, bruker du et vater og en rettholt eller et helt rett bord.

Høyden på sokkelen avgjør hvor høyt benkeplaten vil ligge. Vi sier ofte at det skal være 10-15 cm mellom albuen og benken, men vi er jo ikke like høye. I dag vil 90-95 cm være passende for de fleste.

Uansett hvilken av våre tre løsninger du velger, er det sikrest å sette sammen sokkelen først og klosse den vannrett opp. Da ser du hvor mye du må skjære.

Vi skjærer først til sokkelfronten der den støter inn mot veggen. Det er ikke bare gulv som sjelden er 100 prosent vannrette – vegger er sjelden loddrette. Fronten holdes vannrett og strekes opp langs veggen.

Bak på fronten setter vi klosser, som sokkelens tverrstykker kan sitte på. Da unngår vi skruer i forsiden av sokkelen. Du kan også bruke små vinkelbeslag, men små sponplatebiter gir en god stabilitet.

Så skruer vi tverrstykkene på klossene. Når du skruer inn i et endestykke på en sponplate, er det en god idé å forbore i tverrstykket. Velg en tynn skrue, slik at du ikke ødelegger den biten skruen hefter i.

Bakstykket skrus på tverrstykkene uten klosser, her synes ikke skruhodene uansett. Her er det også en god idé å forbore, slik at du ikke svekker den delen av sponplaten hvor skruen kjøres inn fra kanten.

Kloss opp sokkelen til vater i alle retninger der den skal stå. Sjekk igjen og igjen, til du er helt sikker. Vi skal skjære til sokkelen etter gulvet, men du kan også feste den og tette mot gulvet med en list.

Sokkelen skjæres til så underkanten følger gulvet

Vi streker opp sokkelen etter det skjeve gulvet når sokkelen ligger rett, både foran og bak. Har du et meddrag, streker du opp med det. Men en kloss av plast eller tre som kan skjæres til på mål, fungerer også.

Sokkelen sages til med stikksagen etter streken. Vi adskiller den først, slik at vi kan sage fra baksiden og få et rent snitt.
TIPS: La halvparten av streken være igjen, da kommer det til å passe helt perfekt.

Så monteres sokkelen igjen. Alt er tilpasset vegg og gulv. Også en gavl som vender inn mot en oppvaskmaskin. Legg en kloss mellom gulvet og fronten mens den monteres, slik at den ikke skades.

Vi fester sokkelen til veggen. Først sager vi til et par klosser, slik at de passer mellom sokkelens bakkant og veggen. Så festes sokkelen til veggen gjennom dem. Er det murvegg, bruker du plugger som passer.

Vi fester sokkelen hver 60 cm. Det er likegyldig om du fester sokkelen i veggen eller i gulvet. Men det er viktig å feste den, slik at ingen senere kommer til å sparke den inn under underskapene.

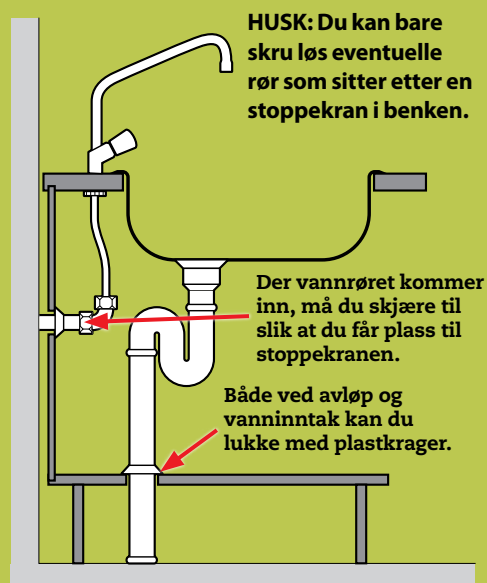
Utfordring: Rør og skjeve vegger

Underskap

Underskapene er enkle å sette opp.
Utfordringen er å få lagt vask og rør inn i dem.

Når du har gjort et godt stykke arbeid med sokkelen, skal elementene bare stables oppå den. Når sokkelen står riktig, vil også skapene stå rett – det er bare å skru dem sammen. Men først må du selvsagt skjære hull til rør og ledninger, og kanskje til vasken også.

Overskytende plass ut mot veggene fordeles jevnt, slik at du i begge sider får plass til en såkalt foring mellom skap og vegg. Spesielt i eldre hus er det en fordel at foringen er minst 3 cm bred. Jo bredere foring, desto mindre synes skjevhetene når du er ferdig med jobben.

Underskapene tilpasses rør, avløp og vegger

1 Vi setter opp elementene på sokkelen – så godt vi kan ved eventuelle rør. Er veggene bak skapene veldig skjeve, er det ofte mulig å sage litt av skapene på baksiden. Nå ser vi også hvor vi skal lage plass til vann og avløp.

2 Vi skjærer ut til vasken og rørene etter å ha tegnet opp hullene med blyant. Små hull klares med en hullsag, de større skjærer du med stikksagen. Vil du begynne inne på en plate, borer du først et hull til sagbladet.

3 Nå er det tid for å sette sammen skapene. Press dem mot hverandre, slik at forkanten flukter. Kjenn etter med fingeren. Når de passer nøyaktig, strammer du klemtingen og skrur dem sammen.

4 Et par skruer inn i veggene gjør skapet helt stabilt.

Skru fast elementene i veggene gjennom bakkledningen. I disse elementene er veggene forsterket i de øverste 12 cm. Derfor kan vi bare skru gjennom den. Ellers ville vi først ha limt en forsterkning på baksiden.

5 Med tommestokken som avstandskloss trekker vi opp veggens profil på foringen vår.

Så er det tid for å tilpasse foringene som skal tette mellom rekken av elementer og veggene i sidene. Hold foringen i lodd, merk opp etter veggens skjevheter, marker høyde og bredde, og skjær til stykket.

6 Den tilpassede foringen skrur du fast gjennom siden av skapet, etter at du har lagt en stripe trelim på kanten av dem. Bruker du en mdf-plate, som her, skal du forbore slik at foringen ikke sprekker.

Utfordring:

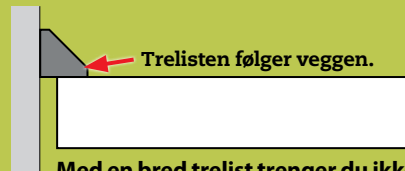
Ujevne vegger og hull til vasken

Benkeplate

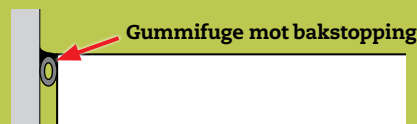
Først tilpasser du benkeplaten mot veggene, så skjærer du hull og legger vasken ned i det.

Egentlig er det ikke de store utfordringene i å legge på benkeplaten, selv om du skjærer ut til vasken og tilpasser platen mot veggene selv. Men platen er gjerne dyr, og det koster å tabbe seg ut. Derfor er det en god idé å ofre et billig platestykke, for å bruke det som mal. Når du har skjært den til så den passer, overfører du enkelt formen til den dyre platen.

Her skjærer vi til platen veldig nøyaktig, fordi vi bare skal fuge inn mot veggene. Setter du en trekantlist på benken i stedet, helt ut mot veggene, trenger det ikke være like nøyte. Det samme med en hulkillist.

Med en bred trelist trenger du ikke å tilpasse platen helt presist.

Følger platen veggene, kan du tette mellomrommet med en gummifuge.

En "ekte" hulkillist, skrudd på platekanten, trenger ikke å lukke tett.

Benkeplaten tilpasses veggene og vasken

1 Vi skjærer ut en mal i full størrelse fra en billig plate. Da kan vi lage en presis utskjæring i den mye dyrere benkeplaten. Igjen streker vi opp veggens profil med en tommestokk som avstandskloss. Malen skjæres til og prøves.

2 Så er vi klar til å skjære til benkeplaten så den passer i hjørnet. Mål først fra hjørne til hjørne langs bakveggen, og avsett målet på bakkanten av platen. Da er det bare å legge på malen, streke opp og sage.

3 Legg vasken på platen, nøyaktig der den skal være. Tegn med lett hånd en strek rundt vasken. Flytt vasken, og tegn så en ny strek cirka 1,5 cm innenfor den første streken – her skal du skjære ut til vasken.

4 Hullet til vasken skjæres med stikksag. Bor først et hull innenfor oppmerkingen, stort nok til at bladet kan stikkes gjennom platen. Ofte er platen tykk og av hardt tre, så gi bladet tid til å skjære seg fram.

5 Så ruller du ut en klump med sanitærkitt til en pølse, og trykker den lett fast i kanten av hullet – Sjekk først at vasken passer og ikke butter i skapet. Obs!: Det følger ofte med tetting på nye vasker.

6 Legg vasken forsiktig i hullet i benkeplaten. Trykk den ned over kittpølsen, og spenn den fast med de medfølgende beslagene. Benkeplaten skrues fast til skapene fra undersiden.

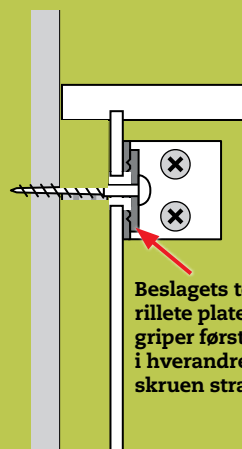
Utfordring: Ujevne vegger

Overskap

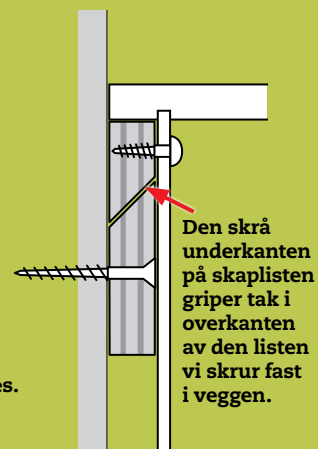
Uansett hvor skjeve veggene er, skal skapene henge som etter en snor.

Før du henger opp overskapene, sjekker du med vateret og et langt rett bord, hvor rett eller skjev veggene er. Er den fin og rett, er det enkelt å få et pent resultat, men er den skjev og ujevn, må du klosse opp bak skapene eller opphengslistene.

Hvis det er en veldig skjev vegg du har, kan du med fordel sette opp de to ytterste elementene, og så rette inn de midterste skapene etter en rettholt eller en snor, slik at frontene flukter. Buer veggene din utover, må du trekke de ytterste skapene litt ut.

Ikeas beslag presses sammen med skapet inn over skruen, før det justeres på plass.

Teknikken med skrå bærelister, som vi bruker her, er enkel og veldig sikker.

Overskapene henger vi på lister

1 Først markerer du hvor overkanten av skapene skal være. Har du høyskap, er det ofte penest å la overskapene flukte med dem. Her vil vi la oversiden av overskapene flukte med de planlagte vindusutføringene.

2 Så måler du hvor bærelisten sitter i forhold til skapets overkant. Hold bærelisten inn på plass bak på overskapet, og mål fra skapets overkant til bærelistens underkant. Forbør, og undersenk i bærelisten.

3 Sett en strek på vegg, der bærelistens underkant skal være – målt ned fra den linjen som markerte skapets overkant. Deretter kan du markere midten av skapet med en loddrett strek.

4 Så settes bærelisten på vegg. Finn et par solide skruer – og passende nylonpluggar til hvis du har murvegg. Når skapet fylles opp med glass og tallerkener blir det tungt, så det skal sitte godt fast.

5 Løft skapet på plass – den skrå kanten på undersiden av listen bak på skapet griper fatt i vegglistens skrå overkant. Vi setter vegglisten litt for høyt; skapet vil alltid sette seg litt, avhengig av veggtype.

6 Når skapet er hengt opp, banker du det ned på plass med lette slag. Det tilsvarer de første årenes uunngåelige setninger. Ta skapet ned igjen, etterspenn skruene, og heng skapet på plass.

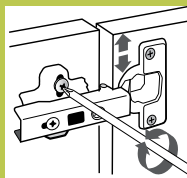
Utfordring: Frontene flukter ikke

Fronter

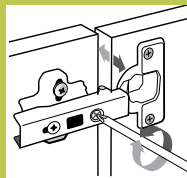
Litt flid med å rette inn skuffefronter og dører gjør hele kjøkkenet penere.

Du skal regne med at alt som kan justeres, skal etterjusteres. Derfor skal du, uansett hvor nøye du har vært under monteringen, avsette noen minutter til å justere hengsler og skuffefronter; først da er jobben ferdig og finishen på plass.

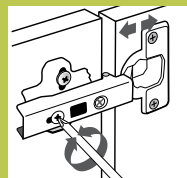
Dette er slett ikke vanskelig når du først har lært deg de moderne beslagenes justeringsmuligheter. Etterpå kan det velbygde håndverkerkjøkkenet ditt forhåpentlig holde i mange år. Sett på kaffen, og nyt en velfortjent kaffepause.

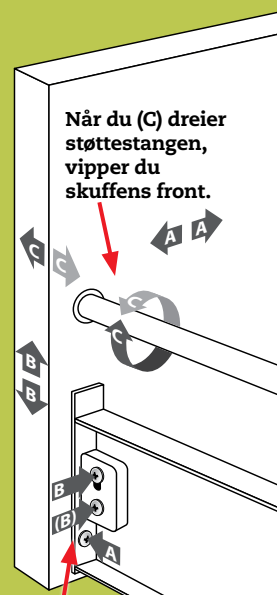
Når beslaget i skapet flyttes opp og ned, følger døren med.

Justerskruen fremst i dørdelen flytter døren fra side til side.

Når du løsner den bakerste skruen, kan døren skyves ut og inn.

Når du (C) dreier støttestangen, vipper du skuffens front.

Hele fronten kan løftes (B) og skyves sideveis (A).

Dører og skuffer er enkle å rette opp

1

Skuffefrontene justeres på beslagene.

Finn en skrutrekker som passer i skruhodet, og spenn eller løsne justerskruene til fronten sitter rett i skapet. Er du i tvil om de enkelte funksjonene, kan du bare prøve deg fram.

2

Dørene på både over- og underskap kan også justeres inn etter hverandre. Det er mange forskjellige beslag på moderne kjøkkenskap, men felles for dem alle er at de kan justeres i de fleste retninger.

Etter et par lange dager kan kjøkkenmontøren være stolt – og kjøkkenet vil stå flott og fint mange år fremover.